

Sygn. akt III Ca 488/18

III Cz 516/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 1 czerwca 2017 roku, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt XVIII C 1599/17 z powództwa Wyższej Szkoły (...) w Ł. przeciwko M. K. o zapłatę, oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu, zasądzając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 197 zł.

Postanowieniem z dnia 4 października 2017 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi na podstawie art. 395 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone orzeczenie o kosztach procesu (pkt 1), zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego (pkt 3).

Uzasadniając opisane rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy wskazał, że: w dniu 17 września 2009 roku strony zawarły umowę o świadczenie nauki na studiach niestacjonarnych na kierunku socjologii. Mocą zawartej umowy powódka zobowiązała się do prowadzenia zajęć dydaktycznych i organizowania egzaminów, zaś pozwana zobowiązana była do wniesienia opłat określonych w zarządzeniu rektora bądź kanclerza. W zarządzeniu nr 2/06/2009 rektora Wyższej Szkoły (...) w Ł. wskazano, że student jest obowiązany do uiszczenia czesnego, które jest opłatą semestralną. Opłatę za semestr należy uiszczyć najpóźniej do końca miesiąca następującego po zakończeniu semestru poprzedniego. Wysokość czesnego została określona na kwotę 745 zł za I semestr, (...) za II semestr, 1300 zł za III semestr, 1820 zł za IV semestr, 1350 zł za V semestr, 1890 zł za VI semestr nauki. Student uprawniony był do uiszczania czesnego w ratach miesięcznych. Zarządzenie przewidywało możliwość zmiany czesnego oraz opłatę za powtarzanie semestru przez studenta. Pozwana oświadczyła, że zapoznała się z powyższym zarządzeniem.

Pozwana przestała regulować swoje zobowiązanie względem powoda od lipca 2010 roku i posiada nieuregulowane zadłużenie z tytułu rat czesnego za okres od lipca 2010 roku do lutego 2011 r. Pozwana została skreślona z listy studentów z dniem 8 marca 2011 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stwierdził, że powództwo podlega oddaleniu z uwagi na skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia.

Przedmiotem sporu jest czesne za okres, w którym obowiązywała regulacja, obecnie

uchylonego art. 160 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U.

2005, nr 164, poz. 1365 ze zm.), przewidująca zawieranie przez uczelnię ze studentem umowy o odpłatność za studia niestacjonarne.

Kwestie przedawnienia wierzytelności z tytułu czesnego należnego uczelni wyższej zostały jednoznacznie unormowane w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 5 września 2014 r.). Nowelizacja dodała do aktualnie obowiązującej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym przepis art. 160a ust. 7. Stosownie do treści tego przepisu roszczenia wynikające z umowy określającej wysokość i warunki pobierania opłat – art. 160a ust. 1 powołanej ustawy, przedawniają się z upływem lat trzech. Zgodnie z dyspozycją art. 32 ustawy nowelizującej, do umów w sprawie warunków odpłatności za studia lub usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1 u.s.w., zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej stosuje się przepis art. 160a ust. 7 u.s.w., w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą.

Sąd Rejonowy przyjął, że do przedawnienia roszczeń powoda ma zastosowanie art. 118 k.c., w części, w której przewiduje termin trzyletni dla roszczeń o świadczenie okresowe.

W niniejszej sprawie umowa nie została zawarta na czas określony, lecz na okres jednego roku akademickiego z automatycznym jej przedłużeniem w razie braku wypowiedzenia umowy. Umowa zatem przewidywała jej rozwiązanie nie z upływem czasu, ale w razie złożenia oświadczenia o jej wypowiedzeniu, z chwilą obrony pracy magisterskiej bądź skreślenia z listy studentów (§ 3). Nie określono z góry świadczenia za cały okres jej trwania, oznaczono jedynie świadczenia za każdy semestr akademicki. Regulamin studiów przewidywał zmienność wysokości opłat. Tym samym z uwagi na niemożność z góry określenia czasu trwania studiów, nie da się przewidzieć z góry rozmiaru świadczenia.

W ocenie Sądu Rejonowego należy zatem przyjąć, iż dochodzone roszczenie jest świadczeniem okresowym, płatnym w odstępach czasu, nie zaś z góry oznaczonym jednym świadczeniem pieniężnym. Z tego względu przedawnia się z upływem lat 3.

Roszczenie objęte pozwem dotyczyło nieopłacenia czesnego w latach 2010 r. i 2011 r. Roszczenie to przedawniło przed dniem wniesienia pozwu, który w niniejszej sprawie złożony został 29 stycznia 2015 r. W tym stanie rzeczy, ponieważ pozwana po upływie terminu przedawnienia uchyliła się skutecznie od zaspokojenia roszczenia (art. 117 § 2 k.c.) powództwo podlega oddaleniu z uwagi na upływ trzyletniego terminu przedawnienia z art. 118 k.c.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją powód, podnosząc zarzut naruszenia prawa

materialnego, tj. – naruszenia art. 118 k.c. poprzez jego niezastosowanie w zakresie przewidującym 10.letni termin przedawnienia na tle stanu faktycznego sprawy i przyjęcie, że objęte pozwem roszczenie przedawnia się z upływem lat 3, podczas gdy do roszczeń o uiszczenie opłaty za studia, określonej w umowie zawartej przed wejściem w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw, miał zastosowanie 10.letni termin przedawnienia wynikający z art. 118 k.c.;

- naruszenia art. 160a ust. 7 Ustawy o szkolnictwie wyższym poprzez błędne przyjęcie, że termin przedawnienia wynosi 3 lata pomimo, że roszczenie powoda obejmuje lata sprzed wejścia w życie znowelizowanej ustawy.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg nom przepisanych przed Sądem I i II instancji.

W odpowiedzi na apelację, pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

W zażaleniu na rozstrzygnięcie zawarte w pkt. 3 postanowienia z dnia 4 października 2017 r., strona powodowa zarzuciła naruszenie art. 108 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i rozstrzygnięcie o kosztach procesu przed prawomocnym zakończeniem postępowania.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości, zmianę postanowienia w ten sposób, aby koszty postępowania ustalić po jego prawomocnym zakończeniu, zasądzenie kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na zażalenie pozwana wniosła o odrzucenie zażalenia ewentualnie oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja i zażalenie wywiedzione prze powoda nie są zasadne.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do apelacji powoda, Sąd Okręgowy przyjmuje za własne prawidłowo poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne i podziela ich ocenę jurydyczną, zaś zarzuty apelacji uznaje za chybione.

Przepis art. 32 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo

o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014, poz. 1198 ze zm.) stanowi, iż roszczenia także z umów o warunkach odpłatności za studia zawartych w trybie normowanym przez uchylony nowelizacją 2014 art. 160 ust. 3 – czyli przed 1 października 2014 r. – przedawniają się z upływem trzech lat, tak jak pozostałe roszczenia tego typu, normowane w dodanym tą nowelizacją art. 160a.

Zagadnienie przedawnienia opłat za studia niestacjonarne pozostawało sporne zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie sądów powszechnych. Wątpliwości istniejące w powyższym zakresie rozwił jednak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 8 grudnia 2017 r. o sygn. III CZP 74/17. W uchwale tej SN przesądził o trzyletnim okresie przedawnienia roszczeń o opłatę za studia i wyłączeniu zastosowania w tym przypadku normy intertemporalnej wyrażonej w art. XXXV pkt 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny.

Tym samym Sąd Najwyższy odstąpił od poglądu wyrażonego w przywoływanej przez skarżącego uchwale z dnia 21 października 2015 r. (III CZP 67/15, OSNC 2016/10/116), iż do przedawnienia roszczenia o opłatę za studia określoną w umowie zawartej na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365) w okresie przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1198), miał zastosowanie dziesięcioletni termin przewidziany w art. 118 k.c., dostrzegając tym samym, iż treść art. 32 ustawy nowelizującej jest jednoznaczna i wyraża intencję ustawodawcy, który zamierzał uregulować termin przedawnienia wszelkich roszczeń uczelni dotyczących opłat za studia, w tym roszczeń wynikających z umów zawartych przez dniem 1 października 2014 r.

Początkiem biegu terminu przedawnienia jest chwila wymagalności roszczenia. W ustalonych w badanej sprawie okolicznościach, roszczenie objęte pozwem dotyczące wymagalnego zobowiązania za okres lipiec 2010 r. – luty 2011 r., uznać należy za przedawnione, skoro pozew został wniesiony w styczniu 2015 r., czyli po upływie trzyletniego terminu przedawnienia przewidzianego dla roszczeń z tytułu opłat za studia.

Mając na uwadze niezasadność zarzutów apelacyjnych oraz jednocześnie brak ujawnienia okoliczności, które podlegają uwzględnieniu w postępowaniu odwoławczym z urzędu, apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Odnosząc się do wywiedzionego w sprawie zażalenia, odnotować należy, że na

podstawie art. 395 § 2 k.p.c. sąd może jedynie uwzględnić zażalenie. Znajduje to wyraz w jego uchyleniu i niekiedy konieczne jest jeszcze rozpoznanie sprawy na nowo, co miało miejsce w badanej sprawie.

Zgodnie z prawidłowo przywołanym przez skarżącego przepisem art. 108 § 1 k.p.c., rozstrzygnięcie o kosztach może mieć miejsce jedynie w orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji, a więc dopiero w momencie, kiedy będzie można ustalić kto i w jakim zakresie wygrał sprawę. Tymczasem w niniejszej sprawie wywiedziono apelację, co wyrok Sądu I instancji czyniło w dacie postanowienia nieprawomocnym.

Jednakże w okolicznościach proceduralnych niniejszej sprawy, mimo, że kwestionowane orzeczenie nie kończyło postępowania w instancji i podlegało zaskarżeniu zażaleniem, to w sytuacji, gdy jest rozpoznawane łącznie z wywiedzioną przez powoda apelacją, może ulec jedynie oddaleniu, albowiem w tym momencie procesowym kończy się postępowanie w sprawie.

Stanowisko zawarte w odpowiedzi na zażalenie jest zapewne wynikiem nieporozumienia w sytuacji, gdy zażalenie pozwanej skutkowało wydaniem zaskarżonego rozstrzygnięcia, zaś wniesienie przez powoda apelacji nie mogłoby zmienić orzeczenia z pkt. 3. o kosztach postępowania zażaleniowego, bowiem przedmiotowe postanowienie podlegało odrębnemu zaskarżeniu.

W tym stanie rzeczy, zaskarżone rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego mimo że co do zasady przedwczesne, skutkowało na obecnym etapie postępowania oddaleniem zażalenia na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego i zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., ustalając ich wysokość (135 zł + 120 zł) stosownie do regulacji § 2 pkt 2 i pkt 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804 ze zm.) w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 1667).